

Protestantse
Kerk

Geloof·Hoop·Liefde

Waar een Woord is, is een weg

Adviesrapport werkgroep Toekomst

Protestantse Gemeente Terneuzen, wijk Noord, wijk Zuid

Datum 28 april 2016

Versie 03

Contactgegevens voorzitter werkgroep Toekomst

W. Patberg

E-mail: wpatberg@zeelandnet.nl

Inhoudsopgave

VOORWOORD	1
SAMENVATTING.....	2
1. INLEIDING	3
1.1 De opdracht van de Algemene Kerkenraad.....	3
1.2 Samenstelling werkgroep Toekomst.....	4
2. SITUATIEBESCHRIJVING	5
2.1 Probleemanalyse	5
2.2 Achtergrond van de huidige situatie	6
2.3 Reeds genomen maatregelen.....	7
3. RANDVOORWAARDEN.....	8
4. ADVIES	9
4.1 Kerkdiensten in de nabije toekomst.....	10
4.1.1 Vraagstelling	10
4.1.2 Resultaten	10
4.2 Behoeftinventarisatie PG Terneuzen voor levensvatbaarheid	11
4.2.1 Vraagstelling	11
4.2.2 Methode	11
4.2.3 Resultaten	11
4.3 Scenario's personele formatie van professionele krachten	15
4.3.1 Vraagstelling	15
4.3.2 Methode	15
4.3.3 Resultaten	16
5. CONCLUSIE	17
6. AANBEVELINGEN.....	19
6.1 Wanneer beginnen met één kerkdienst.....	19
6.2 Invulling van de beroepskrachten	20
6.3 Invoering van de veranderingen.....	23

BIJLAGE 1. UITVOERING VAN DE OPDRACHT	25
BIJLAGE 2. BEHOEFTE-INVENTARISATIE PG TERNEUZEN VOOR LEVENSVATBAARHEID CATEGORIEËN.....	26
BIJLAGE 3. SCENARIO'S INZET VAN PROFESSIONELE KRACHTEN.....	28

Voorwoord

Dit adviesrapport is tot stand gekomen door de gezamenlijke inzet van gemeenteleden, professionele krachten en de werkgroep Toekomst. Tijdens verschillende beraadsbijeenkomsten is telkens, op gestructureerde wijze, gesproken over de toekomst van de Protestantse gemeente te Terneuzen. Reacties ontvangen op de enquête-avond, per mail, telefoon en in een persoonlijk gesprek zijn gedeeld zijn in dit rapport meegenomen.

Als inspiratie voor het veranderingstraject, dat wij als gemeente samen zullen moeten meemaken, is de bijbeltekst *Numeri 9:15-23* gekozen, welke aan het begin van de avonden is voorgelezen.

De titel van dit adviesrapport “Waar een woord is, is een weg” is geheel in lijn met deze bijbeltekst én het toekomst traject “kerk 2025” van de PKN gekozen.

We zijn als gemeente verheugd dat we worden geleid door Uw geest HEER.

Numeri 9:15-23

De wolk

¹⁵ Op de dag waarop de tabernakel met de verbondstekst was opgebouwd, werd hij overdekt door een wolk. Die avond was de wolk als een lichtend vuur boven de tabernakel te zien, en dat bleef zo tot de volgende morgen. ¹⁶ Zo was het voortdurend: de wolk overdekte de tabernakel en was 's nachts te zien als een vuur. ¹⁷ Telkens als de wolk zich van de tent verhief trokken de Israëlieten verder, en op de plaats waar de wolk stilhield sloegen ze hun kamp op. ¹⁸ Op bevel van de HEER trokken de Israëlieten verder, en op bevel van de HEER sloegen ze hun kamp op. Zolang de wolk op de tabernakel rustte, bleven ze op de plaats waar ze waren. ¹⁹ Bleef de wolk lange tijd boven de tabernakel hangen, dan braken de Israëlieten al die tijd niet op; ze hielden zich aan de aanwijzingen van de HEER. ²⁰ Soms bleef de wolk maar een paar dagen boven de tabernakel hangen. Ook dan sloegen ze hun kamp op wanneer de HEER daartoe bevel gaf en trokken ze weer verder wanneer de HEER het beval. ²¹ Soms ook bleef de wolk alleen van de avond tot de morgen. Als hij zich dan 's morgens verhief, trokken ze verder. Zodra de wolk zich verhief, of dat nu overdag gebeurde of 's nachts, trokken ze verder. ²² Rustte de wolk langere tijd boven de tabernakel – een paar dagen of een maand of nog langer – dan bleven de Israëlieten al die tijd op de plaats waar ze waren; pas wanneer hij zich verhief trokken ze weer verder. ²³ Op bevel van de HEER sloegen ze hun kamp op, en op bevel van de HEER trokken ze verder. Ze hielden zich aan de aanwijzingen van de HEER, die de HEER hun bij monde van Mozes gegeven had.

Uit: De Nieuwe Bijbelvertaling

© 2004/2007 Nederlands Bijbelgenootschap

Samenvatting

In 7 beraadingsavonden is in de Protestantse gemeente te Terneuzen gesproken over antwoorden op de volgende vraag:

Welke geloofsgemeenschap willen we zijn en wat is daarvoor nodig?

Samenvattend zijn hier, door de gemeenteleden, de volgende antwoorden op gegeven:

- Eén geloofsgemeenschap;
- Zo spoedig mogelijk samen kerken;
- Aansprekende, inspirerende, eigentijdse en gevarieerde erediensten;
- Variatie in liturgie en voorgangers;
- Levensvatbare geloofsgemeenschap;
- Bereid om los te laten, allemaal;
- Iedereen meenemen in het veranderingsproces;
- Continue aanpassend aan veranderende omstandigheden;
- Omzien naar elkaar als taak van ieder gemeentelid;
- Vermindering van het aantal professionele krachten;
- Opmerkelijke gemeente;
- Zorg vanuit het pastorale netwerk;
- Huisbezoek aan ouderen en in gevallen van lief en leed;
- Professionele ondersteuning in bijzondere gevallen en bij geloofsvragen;
- Professionele ondersteuning van het jeugdwerk;
- Nauwer organisatorisch verband tussen Diaconie, Pastoraat, ZWO en de overige diaconale activiteiten;
- Vereenvoudiging van de kerkelijke organisatie;
- Samengevoegde wijkkerkenraden, transparant en beslissing op één plek;
- Vermindering van bestuurlijke taken, alleen uitgevoerd door gemeenteleden;
- Aandacht voor de vele vrijwilligers;
- Eén kerkgebouw, gerenoveerd, geschikt voor alle activiteiten, naar binnen en naar buiten.

De door de werkgroep Toekomst geformuleerde conclusies, adviezen en toelichting op het vervolgtraject worden uitvoerig behandeld in onderliggend rapport.

1. Inleiding

Dit adviesrapport is geschreven als eindrapport van het werk van de werkgroep Toekomst.

Het rapport vormt het resultaat op de opdracht van de Algemene Kerkenraad van de Protestantse gemeente in Terneuzen (PG Terneuzen).

De doelstelling van dit rapport is om de Algemene Kerkenraad te adviseren over het te voeren beleid op de volgende onderwerpen:

- A. Doelmatig beleid;
- B. Afname van het ledental Protestantse gemeente te Terneuzen;
- C. Begrotingstekort;
- D. Saamhorigheid.

De centrale vraag die hierbij beantwoord moet worden is:

Welke geloofsgemeenschap willen we zijn en wat is daarvoor nodig?

1.1 De opdracht van de Algemene Kerkenraad

De werkgroep Toekomst wordt verzocht om Algemene Kerkenraad te adviseren over de, in de komende maanden, concreet te nemen maatregelen op basis van

- het rapport van de commissie Toekomst van mei 2015 en van;
- de presentatie van de Algemene Kerkenraad van februari 2016.

De centrale vraag die hierbij beantwoord moet worden is:

Welke geloofsgemeenschap willen we zijn en wat is daarvoor nodig?

De wens van de AK is om deze vraag zodanig te beantwoorden dat er concrete maatregelen geadviseerd kunnen worden betreffende:

- het aflopen van het contract met mevr. Slabbekoorn-De Muijnck per 1 november 2016;
- het emeritaat van Ds. Becker in 2017;
- de pensionering van mevr. Rijke in 2018;
- het eventueel sluiten van een kerkgebouw over enige jaren.

Dit moet op een zodanige manier worden uitgevoerd zodat er een sluitende begroting ontstaat. Met andere woorden, dat de PG Terneuzen ruim € 60.000 per jaar moet besparen ten opzichte van de huidige begroting.

1.2 Samenstelling werkgroep Toekomst

De werkgroep Toekomst kent de volgende leden:

Menno Bult (kerkenraad wijk Zuid)
Judi van Dixhoorn (AK)
Arie Haasnoot (extern adviseur)
Peter van der Heide (kerkenraad wijk Noord)
Peter Koole kerkrentmeesters)
Johan Legters (reserve diaconie)
Willem Patberg (voorzitter)
Tamara Platteeuw (gemeente)
Peter Simons (reserve kerkenraad wijk Noord)
Christian Sijbinga (gemeente)
Ben Tornij (diaconie)
Cor Verlinde (voormalige commissie Toekomst)
Jan de Vries (reserve kerkrentmeesters)
Dicky van der Waal-van Dijk (reserve kerkenraad wijk Zuid)

2. Situatiebeschrijving

2.1 Probleemanalyse

De huidige situatie waarin de Protestantse gemeente te Terneuzen zich bevindt is meervoudig, en wel als volgt te formuleren:

- A. Er is behoefte aan een richting om beslissingen te nemen als Algemene Kerkenraad ten aanzien van de personele bezetting met predikanten en kerkelijk werkers in de komende jaren, in het bijzonder met betrekking tot de vervulling van vacatures en het omgaan met een aflopend arbeidscontract (Doelmatig beleid);
- B. De omvang van de gemeente in verband met afname van het ledental van de Protestantse gemeente te Terneuzen (Afname ledental PG Terneuzen);
- C. De meerjarenbegroting, met ongewijzigd beleid, laat een onverantwoord groot begrotingstekort zien. (zie Bijlage “Rekenmodel-begrotingstekort-KRM-2017-2021-17102015”);
- D. Gezamenlijke betrokkenheid van alle gemeenteleden bij de uitvoering van het beleid (Saamhorigheid).

Tabel 1: Krimp van het ledental Protestantse gemeente te Terneuzen

Ledenaantal PGT 2011 – 2015

Jaar	Maand	Totaal
2011	Dec	4022
2012	Dec	3878
2013	Dec	3672
2014	Dec	3564
2015	Dec	3432
2015	Mrt	3407

In ruim 4 jaar is dit een afname van 15,3%.

2.2 Achtergrond van de huidige situatie

Doelmatig beleid

Het is zaak om als Algemene Kerkenraad door de gemeente gedragen besluiten te nemen. Inzake de verlenging van contracten met kerkelijk werkers of bij het beroepen van predikanten is er thans geen doelmatig financieel beleid.

Let wel, het beleid tot 2017 is goedgekeurd door het Regionale College Behandeling Beheerszaken. Echter, hierbij is geen rekening gehouden met het in overeenstemming brengen van het inhoudelijk beleid van de gemeente (missie en visie) en het bijbehorende financiële beleid.

De urgentie van het besluit is gelegen in het feit dat indien er geen doelmatig beleid is, de Algemene Kerkenraad geen gronden heeft waarop ze besluiten kan nemen.

Afname ledental PG Terneuzen

Het is, mede op grond van de leeftijdsopbouw, de verwachting dat zowel in de nabije toekomst (nu - 5 jaar) als op lange termijn het aantal (betalende) leden sterk zal afnemen. Dit op zich hoeft geen probleem te zijn, ware het dat een mogelijke stijging van de bijdrage per lid in de toekomst niet reëel te verwachten is.

Het teruglopen van het ledenaantal leidt tot organisatorische en financiële gevolgen.

Begrotingstekort

Het begrotingstekort kan niet ongelimiteerd worden aangezuiverd vanuit het eigen vermogen van de Protestantse gemeente te Terneuzen. Ongewijzigd beleid zal leiden tot een blijvend begrotingstekort. Indien er niets aan de huidige situatie wordt gedaan, zal de begroting niet goedgekeurd worden door het Regionale College Behandeling Beheerszaken (RCBB). In dat geval loopt de Protestantse gemeente te Terneuzen het risico onder toezicht geplaatst te worden. Om dit te vermijden is bij de begroting telkens een voortschrijdende prognose van de inkomsten en uitgaven ingediend bij het RCBB. Hierin (zie bijlage "Rekenmodel-begrotingstekort-KRM-2017-2021-17102015") wordt aangetoond dat het mogelijk is om een sluitende begroting te bereiken bij sluiting van een kerkgebouw en het slechts gedeeltelijk vervangen van een predikant en de kerkelijk werken bij hun emeritaat (2017) resp. pensioen (2018). Ook het, al dan niet, verlengen van het contract met de jeugdwerker (2016) speelt hierbij een rol.

Saamhorigheid

Kerk zijn doe je samen. De uitvoering van het gezamenlijk geformuleerde beleid is daartoe ondersteunend. Saamhorigheid is nodig om God en de mensen te dienen. Een tekort aan saamhorigheid in een gemeente leidt tot verdeeldheid en afkalving van de gemeente en het gemeente zijn.

De Protestantse Gemeente te Terneuzen is per 1 januari 2010 ontstaan als één gemeente na een fusie. Behalve op financiële gronden bestaat, na ruim zes jaar, bij veel gemeenteleden behoefte aan een volgende stap om de beleving als één geloofsgemeenschap in saamhorigheid invulling te geven. De door de Algemene Kerkenraad aan de werkgroep Toekomst gegeven opdracht houdt daarom mede in te onderzoeken welke geloofsgemeenschap wij willen zijn en wat daarvoor nodig is. Daartoe is door de werkgroep Toekomst onderzocht welke stappen tot verdere integratie van de gemeente wenselijk en nodig zijn.

2.3 Reeds genomen maatregelen

In 2014 zijn er, op advies van het College van kerkrentmeesters, de volgende maatregelen genomen om het begrotingstekort te verkleinen:

- Het contract met de ouderenpastor is beëindigd;
- Energiebesparende maatregelen in de Goede Herderkerk;
- Actie om de Kerkbalans opbrengst te maximaliseren;
- Diverse maatregelen om de drukwerkkosten te verlagen.

Deze maatregelen hebben geleid tot het verminderen van het begrotingstekort van € 100.000 tot € 70.000.

Daarnaast is in 2014 de commissie Toekomst ingesteld met de volgende opdracht:

De commissie gaat zich buigen over de vraag hoe we in de toekomst (over ca. 5 jaar) als Protestantse gemeente te Terneuzen “Kerk” willen zijn.

In deze opdracht zijn vragen verwerkt over:

- *de toekomst van de inzet van predikanten vanwege pensioneringen en mogelijke opvolgingen;*
- *de omvang van de gemeente in verband met ledenkrimp;*
- *de financiële situatie, de begroting op korte- en lange termijn;*
- *het betrekken van de gemeente bij uitvoering van missie en visie.*

Dit leidde tot de volgende vervolgstappen in chronologische volgorde:

- Rapport commissie Toekomst mei 2015;
- Conclusies van de Algemene Kerkenraad gepresenteerd op een gemeenteavond in oktober 2015 en, na kleine aanpassingen op basis van voortschrijdend inzicht, besproken met – en aangenomen door de beide Wijkkerkenraden in februari 2016;
- Werkgroep Toekomst gevormd in februari 2016;
- Opdracht van de Algemene Kerkenraad aan de werkgroep Toekomst op 1 maart 2016.

3. Randvoorwaarden

Randvoorwaarde voor het succesvol doorvoeren van maatregelen is dat het door de gemeenteleden gedragen beleid wordt uitgevoerd zonder begrotingstekort. Daarnaast is het zeker zo belangrijk dat de cruciale werkzaamheden uitgevoerd door de professionele krachten succesvol kunnen worden uitgevoerd in de toekomst.

Om draagvlak van de gemeenteleden voor de besluiten van de Kerkenraad te verkrijgen zijn de volgende stappen en het bijbehorend tijdspad gepland:

12 januari	Algemene Kerkenraad : vaststelling traject toekomst voor 2016
2 februari	Gezamenlijke kerkenraadsvergadering van Algemene Kerkenraad, wijkgemeente Elim, wijkgemeente Zuid, wijkgemeente Noord
februari	Bijeenkomst van de mensen die bij de enquête hebben aangegeven door te willen praten over de toekomst PG Terneuzen
1 maart	Algemene Kerkenraad
maart, april	Beraadsbijeenkomsten (7 in totaal) , waarin rondom thema's, genoemd in rapport en aanbevelingen van de commissie toekomst en daarop gebaseerde adviezen van de Algemene Kerkenraad, wordt doorgepraat
19 april	Algemene Kerkenraad
24 mei	Gemeenteavond

4. Advies

De werkgroep Toekomst stelt maatregelen voor aangaande de volgende onderwerpen. In verschillende paragrafen wordt op elk van de onderwerpen een vraag geformuleerd en beantwoord. Voor de volledigheid is ook de methode beschreven op basis waarvan de antwoorden zijn verkregen.

1. Kerkdiensten in de nabije toekomst;
2. Behoeftte-inventarisatie PG Terneuzen voor levensvatbaarheid op de volgende onderwerpen:
  - Saamhorigheid, vormen van ontmoeting;
  - Jeugd;
  - Pastorale zorg;
  - Ouderenzorg;
  - Eredienst;
  - Gebouw;
  - Kerk in de samenleving;
  - Verdieping in geloofsbeleving;
  - Inspirerende kerkgemeenschap;
  - Professionele ondersteuning;
  - Organisatie;
  - Communicatie;
  - Gescheiden versus gezamenlijk kerken;
  - We hebben alles nog nodig;
  - Personele zaken;
  - Vernieuwing/verandering.
3. Personele formatie van professionele krachten.

De maatregelen worden één voor één besproken in de volgende paragrafen.

4.1 Kerkdiensten in de nabije toekomst

4.1.1 Vraagstelling

Ten aanzien van de planning van de kerkdiensten in de nabije toekomst zijn de volgende vragen opgesteld. De vragen zijn keuzevragen. De mogelijke antwoorden zijn vooraf door de werkgroep opgesteld. Afwijkende antwoorden waren mogelijk en zijn ook gegeven.

1. Wanneer beginnen met één kerkdienst? (mogelijke antwoorden: Na juli en augustus direct doorgaan/Later beginnen, bijvoorbeeld 1 januari 2017);
2. Met welke frequentie wisselen van kerkgebouw (mogelijke antwoorden: Per week/maand/kwartaal)?

4.1.2 Resultaten

De werkgroep stelt de volgende maatregelen voor ten aanzien van kerkdiensten in de nabije toekomst op basis van de peiling onder de aanwezige gemeenteleden tijdens de beraadsbijeenkomsten.

Ad 1. Beginnen met gezamenlijk keren in september 2016 (53% van de gemeenteleden (92) aanwezig tijdens de beraadsbijeenkomsten stemden voor deze maatregel).

Ad 2. Maandelijks wisselen van kerkgebouw (42% van de gemeenteleden (72) aanwezig tijdens de beraadsbijeenkomsten stemden voor deze maatregel). De overige maatregelen waren elk lager dan 42%.

De werkgroep wil opmerken dat de start van één kerkdienst een zorgvuldige voorbereiding vereist. Met name voor wat betreft de beide taakgroepen Eredienst. Deze voorbereiding wordt verderop als voorbeeld gebruikt voor het belang van de zorgvuldige invoering van de aanbevelingen.

De werkgroep doet de aanbeveling om ervoor te zorgen dat de samenvoeging van de kerkenraden tot één kerkenraad voor de beide wijkgemeente gestart is voor het moment dat met één kerkdienst begonnen wordt. De samenvoeging tot één kerkenraad moet voor 1 januari 2017 afgerond zijn. Deze aanbeveling wordt verderop in meer detail besproken.

4.2 Behoeftinventarisatie PG Terneuzen voor levensvatbaarheid

4.2.1 Vraagstelling

De behoefte-inventarisatie van de PG Terneuzen voor levensvatbaarheid laat zich formuleren in de volgende vraag:

Wat is voor de PG Terneuzen nodig om als één geloofsgemeenschap levensvatbaar te blijven?

Deze vraag is ten behoeve van het vergaren van informatie uit de gemeente uiteengegrafeld in de volgende lijst van vragen:

- A. Wat wilt u heel graag behouden in/voor onze gemeente?
- B. Wat hoopt u dat we in de toekomst in onze gemeente hebben wat we nu nog niet hebben?
- C. Wat denkt u dat we in de toekomst in onze gemeente niet meer nodig hebben wat we nu nog wel hebben?
- D. Andere voorstellen.

4.2.2 Methode

Tijdens de beraadsbijeenkomsten zijn, in kleine groepen, vele antwoorden gegeven op deze vragen. De antwoorden staan vermeld in de verslagen van de bijeenkomsten welke als bijlage aan het rapport zijn toegevoegd. Tevens zijn deze te downloaden van de website. De werkgroep heeft de antwoorden geclusterd in een aantal categorieën (zie Bijlage 2).

De keuzes van de individuele aanwezigen op de beraadstag zijn geïnventariseerd en de vier meest genoemde categorieën zijn vastgesteld. Bij elk van deze vier meest gekozen categorieën per vraag is een stelling geformuleerd.

4.2.3 Resultaten

Ad A. Wat wilt u heel graag behouden in/voor onze gemeente?

Eredienst

Behouden van de eredienst voor ontmoeting met God en elkaar, centrale functie binnen de kerkgemeenschap en moet mede dienen tot verdieping van het geloof en tot inspiratie.

Saamhorigheid, vormen van ontmoeting

Vasthouden aan de mogelijkheid om zeer veel diverse activiteiten te kunnen organiseren om elkaar te ontmoeten. Dit vereist passende ruimte en beschikbaarheid van vrijwilligers.

Aanvullende opmerking: ruimte en vrijwilligers zijn van groot belang. Er kan eventueel een oproep om vrijwilligers gedaan worden. Voor de

renovatie van het gebouw en de aanpassingen moet voldoende kapitaal beschikbaar zijn voordat het andere gebouw afgestoten wordt.

Jeugd

Er moeten voldoende activiteiten en inspirerende diensten georganiseerd worden om de jeugd en hun ouders voor de kerk te behouden. Dit vereist passende ondersteuning door een jeugdwerker.

Pastorale zorg

Omzien naar elkaar is de verantwoordelijkheid van ieder gemeentelid. Vasthouden aan het pastorale netwerk en dit te onderhouden waaronder huisbezoek voor ouderen/lief en leed. Dit vereist professionele ondersteuning in bijzondere gevallen en bij geloofsvragen.

Ad B. Wat hoopt u dat we in de toekomst in onze gemeente hebben wat we nu nog niet hebben?

Saamhorigheid

Versterken van de saamhorigheid door mensen samen te brengen die elkaar weinig/niet ontmoeten. Aandacht voor nieuwe leden en gasten. Vereiste is om nieuwe vormen te zoeken.

Organisatie

Een transparante organisatiestructuur waarbij duidelijk is op welke plek de beslissing genomen wordt. Heldere aanspreekpunten en verantwoordelijkheden Beslissing op één plek nemen.

Aanvullende opmerking: een eenvoudiger organisatie kan ook al vanaf het moment dat je samen gaat kerken en voordat je echt een kerk sluit. Dit moet onderdeel zijn van het invoeringsplan (zie ook par 4.1.2)

Kerk in de samenleving

Open kerk zijn (letterlijk en figuurlijk): in de stad, naar de medemens in nood, samenwerken met andere organisaties die actief zijn in samenleving, samenwerken met andere geloofsgemeenschappen. We zijn niet alleen een pastorale maar ook een diaconale gemeente.

Aanvullende opmerking 1: Zorg voor een nauwer organisatorisch verband tussen Diaconie, Pastoraat, ZWO en de ander diaconale activiteiten. Er vinden activiteiten plaats waar zowel de Diaconie als het Pastoraat bij betrokken zijn maar er is geen structureel overleg. Kerk en Keuken en de ZWO zijn voorbeelden van activiteiten die daarbij betrokken zouden moeten zijn. Maak de prioriteiten van de Diaconie transparant en zorg voor inhoudelijke afstemming met de andere

taakgroepen en initiatieven en voor communicatie naar de gemeente.

Aanvullende opmerking 2: Bij de begrippen “kerk in de samenleving” en een “open functioneel gebouw” zijn veel activiteiten te bedenken zoals dagelijkse inloop, dagelijkse koffietijden, mogelijkheid, opnemen van de evangelische boekhandel etc.

Bij dergelijke initiatieven zijn er een aantal voorwaarden:

- *De beschikbaarheid van het vereiste aantal vrijwilligers moet van tevoren vaststaan voor elke activiteit;*
- *Het kerkgebouw moet geschikt zijn voor de activiteiten waartoe besloten wordt. Voor de renovatie en aanpassingen van het gebouw voor elke activiteit moet voldoende kapitaal beschikbaar zijn voordat het andere gebouw afgestoten wordt.*

Inspirerende kerkgemeenschap

Eén gemeenschap te zijn vanuit het geloof in God en van hieruit een open houding naar buiten te hebben, waardoor mensen nieuwsgierig worden.

Ad C. Wat denkt u dat we in de toekomst in onze gemeente niet meer nodig hebben wat we nu nog wel hebben?

Gescheiden versus gezamenlijk kerken

Stoppen met: mijn kerk-jouw kerk, Noord-Zuid, Hervormd – Gereformeerd, “gesloten” groepjes omdat ze de groei naar één gemeenschap belemmeren.

Hier ligt een taak voor:

- *de predikanten: benadruk dit tijdens de diensten en daarbuiten;*
- *de ambtsdragers: signaleer en handel direct waar problemen ontstaan;*
- *de gemeente: spreek met degene die wel naar het ene gebouw gaan maar niet naar het andere. Zeker ook als je de mensen niet kent;*
- *niemand achterlaten.*

Organisatie

Twee kerkenraden, veel vergaderen en beslissingen die op meerdere plaatsen genomen moeten worden. (zie ook par 4.2.3)

Gebouwen

Meerdere kerkgebouwen met verschillende functies.

Aanvullende opmerking: Besluitvorming rondom de kerkgebouwen op later moment. Aan de voorbereiding hiervan wordt gewerkt.

Aanbeveling: Maak een taak omschrijving voor de werkgroep "Gebouwen" en publiceer de namen van de leden.

Personele zaken

Meerdere beroepskrachten die werken conform eigen inzichten en (relatief) ongecoördineerd. Blijven vasthouden aan bekende werkmethoden en gewoonte activiteiten die ook tijd kosten.

Aanvullende algemene opmerking: Sleutelwoord is loslaten! (zie ook par 6.2)

Ad D. Andere voorstellen

Vernieuwing/verandering

Blijven vernieuwen, dus ook loslaten teneinde een levensvatbare geloofsgemeenschap te blijven.

Eredienst

Interactief, eigentijds, minder strakke liturgie, meer variatie in liturgie en voorgangers, gericht op alle leeftijdsgroepen (aansluiting bij leefwereld), op een aansprekende en inspirerende wijze. Gebruikmakend van alle beschikbare moderne communicatie middelen. In samenspraak met gemeenteleden.

Aanvullende opmerking: De vernieuwing van de Eredienst uitwerken door de taakgroepen Eredienst in samenwerking met het werkteam.

Communicatie

Moderne communicatie middelen zoveel mogelijk inzetten zonder daarbij de traditionele manieren te vergeten. Snel delen van informatie waar van toepassing.

Aanvullende opmerking: toegankelijkheid van informatie is van belang (inclusief naslagmogelijkheid). Moderne communicatiemiddelen zoveel mogelijk inzetten zonder daarbij de traditionele manieren te vergeten. Snel delen van informatie waar nodig. Streef naar één (gezamenlijk) kerkblad. Maak gebruik van externe expertise om de website optimaal te kunnen inzetten. Waar kunnen we facebook/twitter/instagram gebruiken (jeugd!)

Kerk in de samenleving

Zie antwoord voorgaande vraag B.

Andere gemaakte opmerkingen zijn:

- De predikant is niet als enige verantwoordelijk voor de invulling van de eredienst.
- Er moet duidelijkheid zijn over de urenbesteding van de predikant.
- We moeten de predikant zien als geestelijk leider, die samen met vrijwilligers vorm geeft aan de gemeente.
- De rol, positie en de uit te voeren werkzaamheden van de predikant(en) moeten duidelijk vastgelegd worden in een werkplan.

4.3 Scenario's personele formatie van professionele krachten

4.3.1 Vraagstelling

Er zijn vele mogelijkheden om vorm te geven aan de formatie van de beroepskrachten. Om een beeld te krijgen van mening van de van de gemeenteleden zijn tijdens beraadingsavonden, naast de vragen zoals behandeld in hoofdstuk 4.2, vier richting bepalende scenario's voorgelegd met daarbij de volgende vraag:

Welke scenario vindt u het meest wenselijk en welk het meest onwenselijk?

4.3.2 Methode

De vier richting bepalende scenario's van de formatie van professionele krachten zijn opgesteld door de werkgroep Toekomst. Elk scenario geeft naast de ingezette formatie van professionele krachten ook het jaarlijkse begrotingstekort/– overschot weer.

Tabel 3: Scenario's personele formatie professionele krachten

A. Nieuwe predikant 100%, geen jeugdwerker, geen kerkelijk werker, beide kerken open, begrotingstekort € -50.000
B. Geen nieuwe predikant, wel jeugdwerker, wel kerkelijk werker, in 2019 één kerk sluiten, begrotingstekort € - 36.000
C. Nieuwe predikant 50%, wel jeugdwerker, geen kerkelijk werker, in 2019 één kerk sluiten, begrotingstekort € - 15.500
D. Alleen nieuwe kerkelijk werker, in 2019 één kerk sluiten, geen begrotingstekort

In Bijlage 3 is een meer gedetailleerd overzicht van de scenario's weergegeven.

4.3.3 Resultaten

De scenario's hebben niet het karakter van concrete voorstellen. Het zijn indicatieve schetsen met telkens een ander accent. De aangegeven voorkeuren kunnen dan ook niet als een stemming worden gezien waarvan de uitslag bepalend is voor de adviezen van de werkgroep. Deze adviezen zijn geformuleerd op grond van meerdere onderdelen van de 'opbrengst' van de beraadsbijeenkomsten, enquête-avond, mails, telefoontjes en persoonlijke gesprekken.

“*Scenario C*” is tijdens de beraadsbijeenkomsten door 76 van de 141 stemmers als meest wenselijk gekozen.. Dit is 54% van de deelnemers aan de beraadsbijeenkomsten. De overige scenario's A, B en D kregen respectievelijk 3%, 21% en 22% van de stemmen. Er is dus sprake van een significant onderscheid tussen scenario C en de overige wenselijke scenario's A, B en D.

“*Scenario A*” is tijdens de beraadsbijeenkomsten door 117 van de 151 stemmers als meest onwenselijk gekozen. Dit is 78% van de deelnemers aan de beraadsbijeenkomsten. De overige scenario's B, C en D kregen respectievelijk 1%, 2% en 19% van de stemmen. Ook hier is sprake van een significant onderscheid tussen scenario A en de overige onwenselijke scenario's B, C en D.

De stemmingsresultaten waren als volgt:

scenario	a	b	c	d	e	f	g	Totaal
A	22R	16R	8R	14R	1G	17R	3G	4G
					18R		22R	117R
B	10G			8G	4G	1G	7G	30G
							2R	2R
C	10G	7G	5G	7G	16G	21G	10G	76G
						2R	1R	3R
D	3G	17G	3G		18R	4G	4G	31G
						4R	7R	29R

a t/m g: de 7 beraadsbijeenkomsten

G: groen, het scenario met de hoogste voorkeur

R: rood, het scenario met de minste voorkeur

5. Conclusie

De werkgroep toekomst kan het volgende concluderen op de geformuleerde vraag

“Welke geloofsgemeenschap willen we zijn en wat is daarvoor nodig?”

- Behouden van de eredienst ter ere van God en voor ontmoeting met God en elkaar. De eredienst heeft een centrale functie binnen de kerkgemeenschap en moet dienen tot verdieping van het geloof en tot inspiratie.
  - Eén multifunctioneel kerkgebouw voor het houden van de erediensten en de activiteiten.
- Vasthouden aan de mogelijkheid om zeer veel diverse activiteiten te kunnen organiseren om elkaar te ontmoeten. Het versterken van de saamhorigheid door mensen samen te brengen die elkaar weinig/niet ontmoeten, extra aandacht voor nieuwe leden en gasten.
  - Het loslaten van huidige structuren en groepjesvorming. Nieuwe vormen inzetten om elkaar te ontmoeten om de saamhorigheid te versterken.
- Er moeten voldoende activiteiten en inspirerende diensten georganiseerd worden om de jeugd en hun ouders voor de kerk te behouden.
  - Interactieve, eigentijdse, gevarieerde, minder strakke liturgie en voorgangers, gericht op alle leeftijdsgroepen (aansluiting bij leefwereld), op een aansprekende en inspirerende wijze. Gebruikmakend van alle beschikbare moderne communicatie middelen. In samenspraak met gemeenteleden.
- Open kerk zijn (letterlijk en figuurlijk): in de stad, naar de medemens in nood, samenwerken met andere organisaties die actief zijn in samenleving, samenwerken met andere geloofsgemeenschappen.
  - Onze pastorale en diaconale taken beter belichten en zorgen voor een nauwer organisatorisch verband tussen Diaconie, Pastoraat, ZWO en overige diaconale activiteiten.
  - Het organiseren van activiteiten (vestiging van evangelische boekhandel, stilte ruimte, ontmoetingsmomenten, etc.) waardoor de kerk op werkdagen open is en wat mensen de mogelijkheid biedt om de kerk binnen te lopen.
- Eén gemeenschap te zijn vanuit het geloof in God en van hieruit een open houding naar buiten te hebben, waardoor mensen nieuwsgierig worden.
  - Blijven vernieuwen, dus ook loslaten teneinde een levensvatbare geloofsgemeenschap te blijven.
- Omzien naar elkaar vanuit de verantwoordelijkheid van ieder gemeentelid.
  - Vasthouden aan het pastorale netwerk en te onderhouden waar onder huisbezoek voor ouderen/lief en leed en passende professionele ondersteuning bij bijzondere pastorale hulp.

- Dit alles binnen een transparante organisatie structuur waarbij duidelijk is op welke plek de beslissing genomen wordt met heldere aanspreekpunten en verantwoordelijkheden.
  - Beslissing wordt op één plaats genomen. Snel delen van informatie, waar van toepassing. Gebruik maken van moderne communicatie middelen, zonder daarbij de oude manieren te vergeten.

6. Aanbevelingen

Vele, van de in de conclusie, genoemde zaken kunnen geleidelijk en verdeeld over een aantal jaren vorm gegeven worden. Een aantal onderdelen, welke ook in de beraadsbijeenkomsten specifiek behandeld zijn, dienen spoedig vorm gegeven te worden en behoeven speciale aandacht. Deze worden hieronder benoemd:

6.1 Wanneer beginnen met één kerkdienst

Gebaseerd op de wens van de gemeente adviseert de werkgroep Toekomst om zo spoedig mogelijk te starten met het houden van één gezamenlijke eredienst per zondag waarbij er maandelijks gewisseld wordt van kerkgebouw. Midden in het jaar dient het schema zodanig aangepast te worden dat de kerst-, paas- en pinksterdiensten niet altijd in het zelfde gebouw plaatsvinden. Tevens dient overwogen te worden wat er gedaan moet worden met de bestaande afspraken rondom o.a. de start- en stille week.

Voor dat gestart gaat worden met het houden van de gezamenlijke diensten dienen er wel nog een aantal hobbels weggewerkt te worden om de “gezamenlijkheid” te garanderen.

1. Aanpassingen kerkenraden;
2. Voorkomen groepsvorming;
3. Starten met gezamenlijk kerken.

Ad 1: Aanpassingen kerkenraden.

Gebaseerd op de wens van de gemeente adviseert de werkgroep Toekomst om het proces van samenvoegen van de wijkkerkenraden Noord en Zuid voor het gezamenlijk en om-en-om kerken te starten. Het proces van samenvoegen zal kort moeten zijn en uiterlijk 1 januari 2017 afgerond moeten zijn. De samengevoegde kerkenraad, onder voorzitterschap van één of twee gemeenteleden, zal eenheid uit moeten stralen en inspiratie moeten zijn voor gemeenteleden die moeite hebben met het loslaten van “het oude”. De samenvoeging dient in lijn te zijn met Ordinantie 2, artikel 16, lid 7, van de Kerkorde. Tevens zal de gewijzigde rol en functie van de AK en de inpassing van Elim in het geheel van de PGT beschouwd moeten worden.

Ad 2: Voorkomen van groepsvorming.

Tijdens de beraadavonden, en overige besprekingen van en met de werkgroep Toekomst, is door vele gemeenteleden de zorg over de huidige groepjes vorming en bijbehorende onderlinge competitie aangegeven. Deze houding zal niet automatisch verdwijnen op het moment dat om-en-om gekerkt gaat worden. In het slechtste geval zal deze houding versterkt worden om de te kiezen “identiteit” (zoals de vorm van de eredienst, kindernevendienst, etc. maar ook de keuze van het kerkgebouw) te beïnvloeden. Aangezien we niet precies in beeld hebben “hoe de hazen lopen” is het dus zaak dit samengaan zeer goed voor te bereiden om afbreuk risico (het letterlijk weglopen van gemeente leden) te verkleinen.

Ad 3: Starten met gezamenlijk kerken.

Er zijn drie “natuurlijke” momenten te benoemen om het samen kerken te starten:

- Na de zomerperiode;
- Bij ingang nieuwe preekrooster (1 januari 2017);
- Bij het emeritaat van Ds. Becker.

De gemeenteleden hebben zich tijdens de beraadsbijeenkomsten overduidelijk uitgesproken over de start van het samen kerken aansluitend aan de zomerperiode.

De werkgroep Toekomst adviseert dan ook om deze wens te respecteren maar wil er ook op wijzen dat het samen kerken een periode van grondige voorbereiding vereist. Het zou kunnen dat hierdoor de start van het gezamenlijk kerken per 1 januari 2017 de meest realistische variant is. Starten na het emeritaat van Ds. Becker is onwenselijk. Dit zou gemeenteleden het idee kunnen geven dat samen kerken alleen maar een gevolg is van het vertrek van de predikant en dat zij aan mogen schuiven bij de overgebleven predikant. Dit beeld moet maximaal voorkomen worden.

Uitgebreide communicatie over de keuze met omliggende beargumentering is essentieel om gevoelens over “het continue uitstellen” (welke ook bij een grote groep gemeenteleden leeft) van het samen kerken te weerleggen.

De werkgroep Toekomst stelt voor om een groep gemeente leden te benoemen om het samen kerken voor te bereiden waarbij “gezamenlijk kerken” een nieuwe vorm van kerken betekent (en niet om-en-om op bezoek gaan bij de Opstandingskerk/Goede Herderkerk). De vorm en de grondige voorbereiding van het samen kerken is belangrijker dan het tijdstip van invoering. Leden van beide taakgroepen eredienst moeten onderdeel zijn van deze werkgroep.

6.2 Invulling van de beroepskrachten

Gebaseerd op de wens van de gemeente, zoals verwoord in de antwoorden op de tijdens de beraadsbijeenkomsten gestelde vragen, adviseert de werkgroep Toekomst om de formatie van de beroepskrachten in te vullen in de richting van het eerder genoemde scenario C:

- 1 fulltime predikant (huidige, met emeritaat in 2021);
- 1 parttime predikant (nieuwe, ±50%);
- 1 jeugdwerker;
- Sluiten van één kerkgebouw in 2019.

Conform de gemaakte scenario-berekeningen zal er tot en met 2025 ongeveer € 35.500,- worden ingeteerd op het geldelijk vermogen. Dit houdt in dat er voldoende ruimte is voor renovatie en aanpassing van een kerkgebouw.

De gemeente heeft duidelijk aangegeven verder te willen met zowel een nieuw te beroepen predikant als een beroepskracht die zich specifiek richt op de jeugd.

Concreet betekent dit:

1. Het continueren van de inzet van de jeugdwerker na 1 november 2016;
2. Het beroepen van een (parttime) predikant na het emeritaat van Ds. Becker in 2017;
3. Het niet vervangen van de kerkelijk werker na de pensionering mevr. Rijke in 2018;
4. Het sluiten van één van de kerkgebouwen in 2019.

Ad. 1: Het continueren van de inzet van de jeugdwerker na 1 november 2016.

Gebaseerd op de wens van de gemeente adviseert de werkgroep Toekomst om de inzet van de jeugdwerker te continueren. De gemeenteleden zijn zeer duidelijk in hun mening dat jeugd, en hun ouders, speciale aandacht behoeven. Dit door de liturgie van de diensten aantrekkelijk te maken voor jongeren maar ook door de inzet van een beroepskracht voor deze specifieke groep.

De werkgroep Toekomst adviseert om niet automatisch het huidige contract, voor bepaalde tijd, met mevr. Slabbekoorn-De Muijnck per 1 nov. 2016 om te zetten in een contract voor onbepaalde tijd. De gemeente heeft namelijk ook duidelijk aangegeven dat wij moeten “blijven vernieuwen” op alle vlakken. Het in vaste dienst nemen van een jeugdwerker kan dit principe wel eens lelijk in de weg gaan zitten. Daarnaast is de groep jeugd het meest onderhevig aan veranderingen en vernieuwing. De leeftijdsgroepen blijven wel het zelfde, maar de kinderen in kwestie zijn ieder jaar anders. Het is niet te voorzien wat de behoeften zijn van deze groep over een aantal jaar en welke professionele ondersteuning hier het beste bij past. Een in vaste dienst genomen jeugdwerker zal ieder jaar ouder worden, waardoor de “leeftijdskloof” groter wordt en hiermee ook de kans op een “*mismatch*” met de doelgroep. Feitelijk dient iedere paar jaar een toets plaats te vinden op werkelijke behoeften van de doelgroep jeugd en dient de inzet van de beroepskracht hier op afgestemd te worden. Hier past maar één arbeidscontract vorm bij: een aanstelling voor bepaalde tijd. De afgelopen jaren hebben wij als PGT hier al (onbedoeld) ervaring mee opgedaan door het opnieuw moeten aanstellen van een jeugdwerker elke 2 à 3 jaar. Dit heeft geen negatieve gevolgen gehad voor de beroepsmatige ondersteuning van de jeugd. Sterker nog; dit heeft gezorgd voor meer dynamiek in en doorontwikkeling van het jeugdwerk in onze gemeente.

Ad. 2: Het beroepen van een (parttime) predikant na het emeritaat van Ds. Becker in 2017.

Gebaseerd op de wens van de gemeente adviseert de werkgroep Toekomst om na het emeritaat van Ds. Becker een parttime predikant te beroepen. De gemeenteleden zijn zeer duidelijk in hun mening dat onze gemeente variatie nodig heeft in de voorgangers om aangesproken en geïnspireerd te worden. Door de gezamenlijke eredienst op de zondag komt er ruimte voor de predikanten om zich te richten op speciale pastorale zorg die niet door gemeenteleden gegeven kan worden. Omdat ouderen langer zelfstandig hun leven vorm geven is het mogelijk om de leeftijd voor ouderenpastoraat (nu 75 jaar) te verschuiven. Door het gemiddeld ouder worden van mensen zal de zorg voor ouderen op zich niet minder worden. Wel is duidelijk dat het ouderenpastoraat op een andere manier vorm gegeven kan worden, mogelijk door

de predikanten. Bij de aanstelling van de predikant kan ook specifiek gezocht worden naar een persoon die affiniteit heeft met jeugdwerk. Hierdoor is het zelfs mogelijk om de taken van de jeugdwerker hierbij onder te brengen en zo af te zien van de aanstelling van de jeugdwerker. De aanstelling van de jeugdwerker per 1-11-2016 zal in dit geval tijdelijk moeten zijn om het gat te vullen tot de aanstelling van de nieuwe predikant (met extra jeugd taken) per medio-eind 2017. Indien de nieuw te beroepen predikant bereid is langer dan een periode van 4 jaar aan onze gemeente verbonden te blijven, zal hij/zij gelijk een brug functie vervullen in de aanloop naar het emeritaat van Ds. Smeets.

Ad. 3: Het niet vervangen van de kerkelijkwerker na de pensionering mevr. Rijke in 2018

Gebaseerd op de wens van de gemeente adviseert de werkgroep Toekomst om na de pensionering van mevr. Rijke geen nieuwe kerkelijkwerker te benoemen. De taken van de kerkelijkwerker zouden dan verdeeld moeten worden over de dan aanwezige predikanten. Vanaf de pensionering van mevr. Rijke zal het essentieel zijn dat er gewerkt gaat worden conform een vooraf afgestemd werkplan om zodanig de werklast goed en evenwichtig te verdelen. De gemeenteleden zijn zich er zeer van bewust dat het aantal beroepskrachten verminderd moet worden om een passende begroting te krijgen.

Ad. 4: Het sluiten van één van de kerkgebouwen in 2019

De werkgroep Toekomst adviseert om één van de kerkgebouwen te sluiten in/rond 2019. De overgrote meerderheid van de gemeenteleden is er van overtuigd dat met één gebouw verder gegaan moet worden. Vanuit de gemeente zijn slechts enkele signalen ontvangen dat met twee gebouwen verder gegaan moet worden. Het ene gebouw dient dan wel zodanig multifunctioneel te zijn dat de huidige activiteiten (zoals bazaar, creamiddagen, kerk en keuken, diverse vergaderingen tegelijk en etc.) er in plaats kunnen vinden. De werkgroep adviseert om verdere acties rond dit thema pas op te pakken nadat meer duidelijk is van de werkgroep "kerkgebouwen". Het is wel van belang, zoals eerder in dit hoofdstuk benoemd, duidelijk te communiceren welke stappen en beslissingsmomenten hierin genomen worden. De Algemene Kerkenraad wordt dan ook geadviseerd om deze werkgroep een taakomschrijving te geven en om de namen van de leden daarvan bekend te maken.

6.3 Invoering van de veranderingen

De volgende tekst verwoordt het gevoel van de werkgroep Toekomst waarop het veranderingsproces bij de PGT plaats zal vinden:

De tocht door de woestijn.

Een lange, zware en ruwe (dwars door de Rode Zee!) tocht waarbij de mensen onderweg ook nog eens moesten leren om samen een nieuwe gemeenschap te vormen.

Niemand mocht achterblijven. Een intensief veranderingsproces met een sterke leider. Daarna, na het bereiken van het beloofde land volgt een stabiele situatie met een andere leider.

De werkgroep Toekomst beveelt de volgende zaken aan ter attentie van het doorvoeren van de veranderingen:

- Organiseer voorafgaand aan de besluitvorming, zo mogelijk vóór de gemeenteavond van 24 mei 2016, een gesprek tussen gemeenteleden die zich zorgen maken over stappen die horen bij een snelle groei naar één geloofsgemeenschap. De één zal zich zorgen maken, dat het te snel gaat, en de ander misschien juist omdat het te langzaam gaat. Er zullen na de gemeenteavond van 24 mei 2016 besluiten worden genomen over het wel of niet, of gedeeltelijk, opvullen van vacatures, over het wel of niet spoedig invoeren van om en om houden van gezamenlijke kerkdiensten, over het al dan niet spoedig sluiten van een kerkgebouw, en zo ja welke kerk. De werkgroep Toekomst beveelt de Algemene Kerkenraad aan een doorpraatavond te organiseren, vóórdat hij zijn standpunt zal bepalen dat op de gemeenteavond zal worden besproken. Doel van deze avond is om vrijuit de zorgen uit te spreken en naar elkaar te luisteren. Wie aanwezig is, bepaalt zijn of haar eigen inbreng. Dit gesprek zou kunnen plaatsvinden onder begeleiding van een externe begeleider.
- Benoem een invoeringscommissie die de aanbevelingen en actieplannen gaat uitvoeren.
  - De commissie bestaat bij voorkeur uit vrijwilligers die ervaring hebben met het doorvoeren en/of begeleiden van veranderingsprocessen.
  - Het heeft de voorkeur om de voorzitter van deze commissie te benoemen als extra lid van de Algemene Kerkenraad om directe binding hiermee te garanderen.
  - Delegeer passende taken en verantwoordelijkheden aan de commissie.
- Benoem een externe adviseur, met kennis en ervaring op het gebied van veranderingen binnen kerkelijke organisaties, ter begeleiding van de invoeringscommissie en de AK.
- Voeg de huidige taakgroepen eredienst samen ruim vóór het starten met samen kerken. Deze éne taakgroep eredienst, met een groter en gevarieerder takenpakket, zal vorm gaan geven aan de door de gemeente gewenste eredienst “nieuwe stijl”. Dit vereist een grotere taakgroep dus het is zaak alle huidige leden te behouden. De gecombineerde taakgroep heeft een contactpersoon in de Algemene Kerkenraad. Zorgvuldige invoering vindt plaats in nauw overleg met een lid van de te benoemen invoeringscommissie.

- Besteed voldoende aandacht aan het grote aantal vrijwilligers in onze gemeente. Zij maken het “kerk zijn” mogelijk. Het is van groot belang dat zij allen hun werk blijven doen, al dan niet in gewijzigde vorm, en dat zij betrokken blijven bij de gemeente. Het behouden van vrijwilligers is makkelijker dan het vinden van nieuwe vrijwilligers. Laten wij iedereen respecteren en in hun waarde laten!

Bijlage 1. Uitvoering van de opdracht

De centrale vraag aan de Protestantse gemeente te Terneuzen is:

Welke geloofsgemeenschap willen we zijn en wat is daarvoor nodig?

We vragen de mening en argumenten van zoveel mogelijk leden door middel van:

- zeven beraadsbijeenkomsten verdeeld over de secties gevolgd door een beraadstag op 9 april;
- per email toekomstpgt@gmail.com;
- telefoon;
- persoonlijke gesprekken (op verzoek).

Bijlage 2. Behoeftinventarisatie PG Terneuzen voor levensvatbaarheid categorieën

a. Wat wilt u heel graag behouden in/voor onze gemeente?

Saamhorigheid, vormen van ontmoeting	8
Jeugd	6
Pastorale zorg	7
Ouderenzorg	- (samentrekken met pastorale zorg)
Eredienst	8
Gebouw	1
Kerk in de samenleving	2
Verdieping in geloofsbeleving	4
Inspirerende kerkgemeenschap	3
Professionele ondersteuning	4

b. Wat hoopt u dat we in de toekomst in onze gemeente hebben wat we nu nog niet hebben?

Saamhorigheid	7
Organisatie	6
Pastoraat	2
Kerk in de samenleving	6
Inspirerende kerkgemeenschap	11
Verdieping in het geloof	4
Jeugd	-
Ouderenzorg	-
Eredienst	3
Gebouw	1
Communicatie	4

c. Wat denkt u dat we in de toekomst in onze gemeente niet meer nodig hebben wat we nu nog wel hebben?

Sociale activiteiten	2
Gescheiden versus gezamenlijk kerken	9
Eredienst	1
Organisatie	9
Gebouwen	10
Jeugd:	-
We hebben alles nog nodig	2
Personele zaken	4
Pastoraat	-

d. Andere voorstellen etc.

Sociale activiteiten	3
Vernieuwing/verandering	6
Eredienst	3
Communicatie	10
Kerk in de samenleving	9
Gebouwen	1
Jeugd	-

Enkele gemaakte opmerkingen:

- Niet meer nodig: sociale activiteiten: koffiedrinken met beroepskracht
- Niet meer nodig: organisatie: wat we zelf kunnen doen we zelf
- Invulling van de eredienst is ook belangrijk. Voorbeeld: in Engelse kerkgemeente: vooraf ontmoeting in de kerkruimte en pas daarna start van de dienst. Voorbeeld: na afloop altijd koffiedrinken als vast onderdeel van de dienst voor de onderlinge binding.

Per vraag is vervolgens bij elk van de vier meest genoemde categorieën een stelling geformuleerd.

Bijlage 3. Scenario's inzet van professionele krachten

Hieronder de scenario's van de inzet van professionele krachten zoals gebruikt tijdens de beraadsvonden:

Wat kan er niet en wat wel? (1/2)

Bij het vertrek van Ds. Becker een nieuwe predikant (100%) aannemen. Het contract met de jeugdwerker wordt niet verlengd en de kerkelijk werker wordt niet vervangen. Begrotingsoverschot /tekort (-):

2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
-70353	-28718	-10629	-7269	-1577	-10678	-20269	-29348	-38922	-47993

De jeugdwerker in dienst nemen, geen nieuwe predikant maar wel een nieuwe kerkelijk werker. In 2019 wordt een kerkgebouw gesloten Begrotingsoverschot/tekort (-):

2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
-70353	-12967	-4294	18887	10016	899	-8698	-17777	-27340	-36391

1

Wat kan er niet en wat wel? (2/2)

Bij het vertrek van Ds. Becker en nieuwe predikant (50%) aannemen. De jeugdwerker wordt in dienst genomen. De kerkelijk werker wordt niet vervangen. In 2019 wordt een kerkgebouw gesloten. Begrotingsoverschot /tekort (-):

2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
-70353	-30467	-14283	38012	29428	20602	11301	2522	-6737	-15479

Alleen een nieuwe kerkelijk werker in dienst nemen, 100% ipv nu 89%. In 2019 wordt een kerkgebouw gesloten Begrotingsoverschot/tekort (-):

2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
-70353	23573	30135	50252	41851	33211	24099	15512	6448	-2096

21

Grafische weergave van Scenario C

